

SLIKE RATA NA SUĐENJU PRLIĆU

Author: IWPR

Fotograf tvrdi da su bošnjački zatvorenici koje je snimio 1993. bili u vrlo lošem stanju. Jedan bivši fotograf bosanske vojske, koji je ove sedmice svedočio protiv šestorice lidera bosanskih Hrvata, rekao je da su bošnjački pritvorenici koji su 1993. pušteni iz zatvorskih logora Hrvatskog vijeća obrane (HVO) bili u jako lošem stanju, te da su tvrdili kako su ih mučili.

Nermin Malović je bio fotograf pri pres-službi 44. brigade Armije Bosne i Hercegovine (ABiH), koja je ranih devedesetih – u vreme bošnjačko-hrvatskog sukoba – bila stacionirana u Jablanici.

On je svedočio na suđenju Jadranku Prliću, Bruni Stojiću, Slobodanu Praljku, Milivoju Petkoviću, Valentinu Čoriću i Berislavu Pušiću – koji se terete za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu, koji je trajao od novembra 1991. do aprila 1994. i čiji je cilj bilo etničko čišćenje ne-Hrvata sa izvesnih područja u Bosni.

U optužnici se navodi da su učesnici tog poduhvata – zajedno s HVO-om – osnovali i pokrenuli mrežu zatvorskih logora, uključujući logor Heliodrom i zatvor Dretelj, sa ciljem da se uhapsi, zadrži i pritvori više hiljada Bošnjaka. Bošnjaci su u logorima navodno bili izgladnjivani i podvrgavani „fizičkom i psihološkom zlostavljanju, uključujući premlaćivanja i seksualna zlodela“.

Sudskom veću je ove sedmice pokazan niz fotografija koje je Malović načinio 28. avgusta 1993., a na kojima se vide navodno izgladneli bivši zatvorenici.

Svedok je ispričao kako se, kada je čuo da su zatvorenici iz Dretelja i Heliodroma oslobođeni i odvedeni u Grabovicu (selo na obali Neretve), priključio jednom slobodnom novinaru sa kojim je otišao do grabovičke hidroelektrane. Tamo su zatekli nekoliko oslobođenih zarobljenika.

„Bili su u veoma lošem stanju. Bili su fizički iscrpljeni, a ni njihovo mentalno stanje nije bilo dobro“, rekao je on.

Tužilac je Malovića upitao na osnovu čega je to utvrdio.

„Kada nekog gledate u oči, možete se uveriti da li je reč o stabilnoj osobi. Sasvim je jasno da ukoliko ima 'stakleni' pogled, osoba nije u stanju da kontroliše vlastito ponašanje“, odgovorio je on.

Osim što ih je fotografisao, svedok je i razgovarao sa „tim jadnim ljudima“. Saznao je – kako je rekao – da se radi o Bošnjacima koje je pritvorio HVO, i koji su nakon pregovora oslobođeni.

„Njihove su priče bile veoma slične. Svi su izgledali krajnje loše. Bili su zatočeni u logorima, gde su i maltretirani“, kazao je on.

Dodao je i kako je kasnije čuo da je jedan od bivših zarobljenika bio u toliko lošem stanju da nije preživeo.

Malović je priznao da je od onih koje je fotografisao zatražio da se svuku do pojasa, „kako bi se što bolje videlo u kakvom su stanju“.

Tokom unakrsnog ispitivanja, odbrana je nastojala da potkopa fotografov kredibilitet.

Branilac Jadranka Prlića, Majkl Karnavas (Michael Karnavas), tvrdio je kako je – s obzirom da je njegov „prvi i glavni poslodavac u to vreme“ bila bosanska vojska – svedok pristrasan u njenu korist.

Svedok je, pak – budući da je radio i za Zaštitne snage Ujedinjenih nacija (UNPROFOR) – insistirao na tome da u njegovom slučaju ne postoji konflikt interesa.

„Trudio sam se da sve svoje poslove obavljam časnno, profesionalno i što bolje mogu, nezavisno od toga ko mi je poslodavac“, rekao je on.

Karnavas je potom ocenio da je pres-služba 44. brigade novinarima omogućavala da vide isključivo „ono što je ABiH želela da vide – a ne nešto što bi išlo u prilog Hrvatima ili bi ABiH prikazalo u negativnom svetlu“.

No, Malović je rekao kako mu je poznato samo to da je novinarima – iz bezbednosnih razloga – bio zabranjen pristup na izvesna područja.

Braniteljka bivšeg komandanta HVO-a, Bruna Stojića – Senka Nožica – izrazila je sumnju u pogledu namere sa kojom je svedok fotografisao zarobljenike. Konstatovala je kako je on načinio „najgore fotose“, pošto je takve najlakše mogao prodati strancima.

Malović je pak odgovorio da se „ponašao kao fotograf – kao neko ko je želeo da zabeleži šta se dešava“.

Nakon njegovog svedočenja usledio je i iskaz Mustafe Hadrovića – bivšeg pripadnika rezervnog sastava policije iz Mostara, grada koji je za vreme sukoba bio prestonica Herceg-Bosne.

Svedok je sudijama ispričao kako je 11. aprila 1993. bio odveden u „zloglasnu“ zgradu Mašinskog fakulteta u Mostaru, gde su tokom narednog meseca pripadnici HVO-a – kako se navodi u optužnici – ispitivali, tukli i ponižavali Bošnjake.

„Tamo su me tukli – tukli i tukli – i još uvek osećam posledice toga. A onda su me vezali za radijator“, rekao je on.

Hadrović tvrdi da je potom bio prevezen u HVO-ov logor Heliodrom, u kojem je bio pritvoren sve do 17. aprila.

U logoru su, po njegovim rečima, bili smešteni i pripadnici HVO-a, hrvatske vojske i Kažnjeničke bojne – paravojne grupe kojom je komandovao Mladen Naletilić „Tuta“, kojeg je Tribunal osudio za ratne zločine počinjene na području Mostara.

„Tamo je boravio veliki broj jedinica . . . Bili su užasni. Uništavali su sve pred sobom“, rekao je Hadrović.

Bivši policajac je potom svedočio i o tome kako je 9. maja 1993. lično prisustvovao napadu na kompleks zgrada „Vranica“ – stambeni blok i lokalno sedište ABiH-a u Mostaru.

Ispričao je kako su ga probudile snažne eksplozije, te kako je iz svog stana gledao kako HVO „svoju vojnu snagu“ demonstrira minobacačkim napadom na zgrade.

„Kada sam video šta se dešava činilo mi se da umirem. Mislio sam da se čitav grad ruši“, rekao je on.

Hadrović je ispričao i kako su se oko zgrada okupili pripadnici nekoliko različitih formacija – HVO-a, hrvatske vojske i Tutine paravojske. „Bio je to stravičan prizor“, kazao je.

Suđenje se nastavlja naredne sedmice.

Caroline Tosh izveštava za IWPR.

Location: Bosnia and Herzegovina

Topic: Courtside

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/slike-rata-na-su%C4%91enju-prli%C4%87u>